

Robar: "Zon teyna muzîk nîyo, zon her çiyê ma wo"

→ 4

Robar: "Çiyê ke însan ser o nêvînet, çiyê ke ebe îş nêkerd beno vindî. İnsan tim zere de ronîşî ro, rakuyone ravurzone nêzaneno raye ra şoro, qorê insanî nêşonê. Zon jî çiyêde nîyanên o. Nika ma qesey kenîme hama tim qesey nêkenîme. Yanî cayêde qeseykerdene jî bes nîya. Qey? Gereke ma akademîkî ser o vindîme. Çünke zazakî zonêde hîra wo, zonêde kan o. Ewro zono ke ser o akademîk nêno vînetêne, ê zonî de karê akademîkî nêvirazîno, o zon beno vindî. Gereke endî nê zonî de radyoyî, sînemayî, tîyatroyî bivirazîyê; gereke romanî teba kitabê dursa bibê. Yanî zon teyna muzik nîyo, zon her çiyê ma wo."

Roportaj:
Ali Aydın Çiçek

Aye ra no kar giran o, gere her kes cayê ra pêbico û wayîr bivejîyo.

Mesela, çiyode en rehet, ma gereke çê xo de zonê xo qesey bikerîme. Eke domanê ma estê ma gere îna de zonê xo qese bikerîme. Çünke domanê ma en şansizê ma yê. Seke ebe tirkî vanê "Tehlîkelî Kuşak" raşt o. Eke ti çiyê meresne ci, nêda ci, o taw sînore vindbîyayene tam uja der o. Her çî uja visîno. Yanî zon ke şî endî her çî şono."

Cemre, Germe, Kile...

Murad CANŞAD

Serd û sepurê menga sibate de embazêkê ma ancîyayo cila xo, betanîya anta çokanê xo ser, ferhengê kirdaskî (kurmancî) girewto xo dest, kirdaskîya xo û ya dorûverê xo îmtîhan keno! Bi tirkî çekuyêk vano, perseno ke bi kirdaskî a çekuye rê vanê çî.

5

Anadolu Ajansı, Dest bi Weşanê Kurdî Kena

Ajansa resmî ya dewleta tirkan ke 1920 ra nat fealîyet de ya, emser aşma êlule de dest bi weşanê kurdî kena.

Îqtîdarî hertim wazenê "zanayîş" binê kontrolê înan de bo. Helbet tewr zêde bi wasîtayê çapemenî zanayîş kontrol beno yan zî vila beno. Coka berpîrsîyanê Anadolu Ajansı vanê Kurdîstanê Başûrî de qasê 30 dezgeyê çapemenîye estê, nê dezgeyê xebereyanê derheqê Tirkîya de çî heyf ke Firat News ra gênê, no semed ra ma xo rê kerdo hedef ke roja yew êlule 2013 de bi lehçeya so-rankî dest bi weşanî bikîm.

Grûba Xebate ya Vateyî Dîyarbekir de Kom Bîye

Payvînderteyî destê çepî ra: Mehmed Nêşite, C. Z. Pîranij, Nadîre Guntaş Aldatmaz, Netîce Altun, Mehemed Malmîsanij, Haydar Diljen, J. Îhsan Espar, Nûredîn Celalî û Dogan Karasu.

Ronîşteyî destê çepî ra: Huseyîn Kulu, Muzafer Xeylanij, Deniz Gunduz, Cemal Aydın, Mehemed Selîm Uzun, Zulkîf Demirtaş û Roşan Lezgîn.

Grûba Xebate ya Vateyî ke tespîtkerdîşê qaydeyanê gramerî, rastnuştîş û standardîzekerdişê çekuyan û termanê kirmancî (zazakî) ser o xebîtiyena, reya 23. Dîyabekir de

kom bîye û kombîyayîşê xo tamam kerd.

Babeta kombîyayîşê 23. qismêk nameyê heywanan û termê ke heywanan ra eleqedar bî.

3

Radyo û Televîzyonan de Weşanê Kirdkî - 3

**Bi Dimilkî ya Bernameyê
Radyoyî: Tefsîrê Zazakî**
Ehmed KIRKAN 5

Fuzûlî ra Yew Xezele

Ez gan ra eciz kerda gelo yare cefa ra eciz nêbena
Felekî veşayî axê mi ra gelo muma miradê mi nêveşena

Pêro nêweşîyan rê canane dermanê derdî kena îhsan
Çira mi rê nêkena, derman gelo mi nêweş nêvînena

Şewa hîcranî de veşeno ganê mi, gwuîn rijnenê çimê mi
Fîxanê mi şarî kenê aya gelo bextê min o sîya aya nêbeno

Gulê alişkanê to ver çimanê mi ra rijîyena awa gwuînin
Sînayeya mi wextê gulan o, la xora awe lêle nêbena

Mi xemê xo nimitêne, înan va yare rê bike eşkera
Ez a bêwefa ra vajî, nêzana gelo bawer kena yan nêkena

Ez meyîldarê to nêbîya, to aqil mi sere ra berd
Xafilo ke mi eybneno gelo to bivîno nêkero şerma

Fuzûlî rindê şeyda yo, her dem şarî rê riswa yo
Pers bikîn na çî sewda ya, gelo na sewda ra eciz nêbeno

Tirki ra tadayox: **Newzat Valêrî**

Çime: Abdûlbakî Gölpinarlı, Fuzûlî Divanî, İnkılâp Yayınları, İstanbul, r. 112

**EDÎTORÎ
RA**

Roşan LEZGÎN

Ma resayî hûmara 50. ya *Newepelî*. Tam biyî di serrî û aşmêk *Newepel* misêwa weşanîyeno. Seba ziwananê averşîyayan pancas hûmarê rojnameyêk qet tu çiyêk zî niyê, belkî yew manaya xo zî çin bo. La seba kirdkîya ke warê nuştîşî de hende erey menda, wayîrê kulturê nuşteki nîya, tew ser de zî binê hende zulim, teda û qedexeyî de ya, vîndîbîyayîşî de rî bi rî ya, belê, seba kirdkî vejîyayîşê rojnameyêk tarîxî û heyatî yo.

Kirdkî de estena edebîyatî, estena şîran, hikayeyan û romanen zaf muhîm o. Labelê rojname sewbîna çî yo. Rojnameyî reyde ziwan beno rojane, beno ziwanê şaristanî, modernîze beno. Yanî sey yew ziwanê cuya moderne xo îspat keno. Nika *Newepelî* reyde êdî her kes bawer keno ke her warê cuya moderne de kirdkî qîm kena.

Nê pancas hûmaranê *Newe-*

pelî de keresteyêko zaf muhîm yê kirdkîya nuşteki ame meydan. Mesela, 276 nuşteyê muxtelîfî, 227 xeberî, 218 nuşteyê derheqê ziwanî de, 118 şîrî, 44 fiqrayî, 35 sanikî, 30 roportajî, 30 meselayî, 25 grûbê arêdayeyê folklorîkî yê sey vateyê verênan, îdyomî, mamikî û lorîgî, 20 deyîrî, 20 kayî, 15 hikayeyê modernî, 15 mesajî, 5 mektubî û 3 nuşteyê vateyanê wecîzan, pêro pîya 1081 nuşteyî weşanîyayê.

Nuşteyê ke *Newepel* de weşanîyayê, ê nuşteyî niyê ke tena xîtabê roja xo bikerê û çend rojan ra pey tu qiyemetê xo nêmano. Nê nuşteyî qasê ke xîtabê roja xo kenê eynî wext de xîtabê zemanan zî kenê.

Newepelî reyde kulturê wendiş û nuştîşî mîyanê şarê ma de vila bi. Ancî 50 hûmaranê *Newepelî* de, nuşteyê ke eseran ra neql biyê ne tede, 133 camêrd 19 cinî tam 152 kesan bîzat tede nušto. Nînan ra qasê 120 kesan reya verêne *Newepel* de dest bi nuştîş kerdo. Zafê nê nuštoxan ciwan ê, qismêko muhîm yê nê nuštoxan êdî daîmî nusenê. Bi seyan kesî zî çarçewaya vilabîyayîşê *Newepelî* de wendişê kirdkî mu-

sayê.

Eke merdim biewnîyo profilê nuštoxanê ke *Newepel* de nušto ra, tabloyêko winasî vejîyeno meydan. Nuštoxanê ke *Newepel* de nušto ra di hebî eslê xo kirdasî yê, ê bîni heme kird ê. Erzingan ra bigîrîn bi Dêrsim û heta bi Gimgim, Motkan ra bigîrîn heta bi Çewlîg, Dîyarbekir, Xarpêt, Ruha, Alduş ra bigîrîn hetanî Puturge û Aqsaray, hema vajîn ke heme cayanê ke tede kirdkî qisey bena ra nuštoxî estê. Hetê bawerîye ra zî, hem elewî hem sunnî yê.

Tîya ra çar serrî verê cû mi yew nuşteyê xo de behsê muhîmîya kadroyan kerdbi. Mi vatbi, eke mîletêk wayîrê çend sey kadroyanê zanayan bo, vernîya ê mîletî akerde ya. Amancê ma yê vetîşê rojnameyî ra yew no bi. **Ma waştêne kadroyê ke eşkenê kirdkî qisey bikerê, fehm bikerê, biwanê û binusê vejîn meydan.** Badê ke kadroyê wina kalîfîyeyî virazîyayî, êdî ê bi xo eşkenê waranê edebî, hunerî û kulturî de bibê aktîvistê dînamîkî. Eke kadroyê ma çin bê, eke ma bi xo ziwanê xo qisey nêkerîm, ma bi xo bi ziwanê xo nêciwîyîm, dewlete heme qanûnanê xo lehê ma de bivurno, heme unîversîteyanê

xo de qismê kurdkî (kirdkî û kirdaskî) akero zî fayde nêkeno. Labelê eke ma bi xo bi ziwanê xo qisey bikîm, biwanîm û binusîm, dewlete çiqas qedexe kena wa bikero, tu kes nêşkeno vernîya ma bigîro. *Newepelî* reyde, ma gelek kadroyê muhîmî vetî meydan. Nê kadroyî dînamîzmê heqîqî yê ziwanê ma yê. Êdî her kadro herinda xo de yewna merkezê averberdişê ziwanî yo. Her kadro herinda xo de xo zêdneno.

Newepel, sere de Dîyarbekir, şaristananê kurdan ra Çewlîg, Xarpêt, Dêrsim, Mêrdîn, Sêwregi, Bongilan û Erxenî de, ancî şaristananê Tirkîya ra zî, Anqara, Mêrsîn, Îzmîr û İstanbul de bi hawayêko pêroyî vila beno. La zafê şaristanan de zî bi sîstemê aboneyîye vila beno.

Teberê Tirkîya de zî, sere de Almanya, zafê welatanê Ewropa de, Kurdistanê Başûrî ra bigîrîn heta bi Rûsya û Awustralya reseno destê aboneyan.

Eke hetê madî ra ma bala xo bidîm ser, ma keda amadekerdişê rojnameyî bidîm yew kîşte, butçeyêka cidî seba metbea, posta û kargoyî şîya. Nê warî de tayê dost û embazan ardimê ma kerdo, ma hemîne rê sipas kenê.

X A Ç E P E R S

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									■	
2					■					
3								■		
4		■					■			
5			■						■	
6						■				■
7					■					
8				■			■			
9								■		
10		■								

CORA-CÊR

- 1) Mesderê "zanayîş"î, amayene zanayene
- 2) Hîşar, cayo tik rayîr nêdano - Germîya îmaman, germîya ke Rojeyê Îmaman (Muherem) dima pewjîyena
- 3) Dubre, cayo ke roj nê-

- 4) geno, eksê "vereroj"î - Mîyanê ortodoksan de resmê Hz. Îsa, Meyrema û ezîzanê ke texteyan ser o virazîyayo
- 5) Gore, ... ra gore, goreba ... - Mîyanê "sûke"
- 6) Qezayêka Xarpêtî - Dengizê beynateyê Tirkîya û Yunanîstanî

- 7) bolê neodîmî
- 8) Mîyanê "boye" - Meydan, qad, cayo duz
- 9) Tertul, kermo ke velgê daran weno - Riko, arko, serhuşk, keso ke rike keno
- 10) Kaxkerdiş, bostan û hêga ra weçînitîşê vaşê yabanîyî - Kesaya awî

ÇEPA-RAST

- 1) Herbê şêx Seîd Efendî de qumandanê cebheyê Xarpêtî
- 2) Elemento ke sembolê xo "fe" yo - Karê "dayene", eksê "girewtîşî"
- 3) Ortax, şîrîk - Edatêk (sey "ra", "ro")
- 4) Eke, şayet - Qefleyê teyran
- 5) Heya, e, belê - Tîyatroyo muzîkal ke temaya xo dram û trajedî yo

- 6) Rêwike, kedike, meşka qij-keke - Seserre, qirn
- 7) Andal, lindan, yuka cilan - Palas, kilîma ke muyanê bizan ra virazîyaya
- 8) Semedê camêrdan xîtabkerdişêk - Kilmnuştîşê "edebîyat"î - Eger, şayet
- 9) Çîyo/keso wayîrê nenûgan, keso ke nenûgê xo estê - Kilmnuştîşê "Inelligence Qou-tient"î
- 10) Mesderê "akerdiş"î, eksê "padayene"yan "cadayene"

Cewabê Hûmara Verêne

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ş	A	R	I	K	S	Î	W	A	N
2	Î	M	A	N	■	Û	N	■	P	Î
3	L	E	Y	■	D	R	A	M	■	R
4	A	Y	Î	N	E	■	N	A	K	E
5	N	E	R	A	Z	■	Î	L	A	■
6	Ê	N	■	N	A	R	E	■	D	B
7	R	E	Y	A	■	A	Ş	Î	R	E
8	E	■	A	W	A	N	■	Î	K	A
9	■	E	R	E	Y	■	R	O	J	A
10	A	W	E	■	A	D	E	N	■	N

Grûba Xebate ya Vateyî Dîyarbekir de Kom Bîye

Grûba Xebate ya Vateyî ke 1996 ra nat bi hawayêko daîmî tespîtkerdişê qaydeyanê gramerî, rastnuştîş û standardîzekerdişê çekuyan û termanê kirmancî (zazakî) ser o xebitîyena, reya 23. Dîyarbekir de kom bîye û kombîyayîşê xo tamam kerd.

Babeta kombîyayîşê 23. qismêk nameyê heywanan û termê ke heywanan ra eleqedar bî.

Grûbe roja 01.04.2013 de Dîyarbekir de Parka Sumerî, odaya kombîyayîşê ke hetê beledîyeya Dîyarbekirî ra teksîs bîya de dest bi kombîyayîş kerd, roja 04.04.2013 de kombîyayîşê xo tamam kerd. Mesrefê otele û werdî Şaredariya Rezan a Dîyarbekirî da.

Roja verêne ya kombîyayîşê saete 13:30 de wendekarê ke Unîversîteya Artuklu de beşê malimîya dursa weçînita ya kirdkî (zazakî) de wanenê beşdarê kombîyayîşê bîyî û qasê saet û nê grûbe reyde suhbet kerd.

Nê kesî beşdarê kombîyayîşê 23. bîyî:

C. Z. Pîranij, **Cemal Aydin**, Deniz Gunduz, **Dogan Karasu**, Haydar Diljen, **Huseyin Kulu**, İbrahim Bîngol, **J. İhsan Espar**, Mehemed Malmîsanij, **Mehemed Selîm Uzun**, Mehmed Nêşite, **Muzafer Xeylanij**,

Nadîre Guntaş Aldatmaz, **Netice Altun**, Nûredîn Celalî, **Roşan Lezgîn**, Serdar Bedirxan, **Seyîdxan Kurij** û Zulkîf Demirtaş

Grûba Xebate ya Vateyî reya verêne 1996 de Swêd de dest bi xebata tespîtkerdişê qaydeyanê gramerî, rastnuştîş û standardîzekerdişê çekuyan û termanê kirmancî (zazakî) kerd. Seba ke welat de şertî musaît nêbî pancês kombîyayîşê welatanê cîya-cîyayan yê Ewropa de kerdî. Grûbe, panc rey Dîyarbekir de, reyêke Dêrsim, reyêke Mêrdîn û reyêke zî Çewlîg de, bî heşt rey welat de kom bena.

Grûba Xebate ya Vateyî hetanî nika nêzdîyê des hezarî çeku û termê kirmancî (zazakî) standardîze kerdê, ancî qaydeyê gramerî û rastnuştîşê tespît kerdê.

Nê xebatî heme kovara Vateyî ke 1997 ra nat daîmî weşaniyena de neşr kerdê, ancî yew kitabê *Rastnuştîşê Kirmancî (Zazakî)*, *Ferhengê Kirmancî (Zazakî) – Tirkî û Türkçe – Kirmanca (Zazaca) Sözlük* ke hîrê rey çapa hîrakerdiye weşaniyayo, kerdê xizmetê kirmancî. Ancî çarçewaya xebata Grûba Xebate ya Vateyî de hetanî ewro gelek kitabê edebî, folklorî û ziwani weşaniyayê.

Eybê Çewlîgî

Mîrza CIWAN

Yew hefte ra zêdeyêr Çewlîg di awk çinî bî. Roja 14 adare ra heya 22 adare Çewlîg de awk çine bî.

Şewê 14ê adare de hezaz ameyo war, borîyê awki qerefnayê. Seva yi ra awkê ma biryebî. Mîyanê in rojan di çewî vengî xo nêvet. Bacê mamoste Doxan Karasuyî yew nuşte da çapemenî. Çend rojî cuwa pey wendekarên Zanîngehê Çewlîgî serekê şaredariya Çewlîgî protesto kerd. Ez zî mîyanê înan de bîya.

Numayîşê protesto de ma heta verê şaredariye şîbî labelê şarê Çewlîgî qet ma het neysa. Zafê wendekaran zî Çewlîg ra nibî. Mi gorê şarî ma zaf eyb kerd! Gonî dest biden ma. Ma uca şaredarê Çewlîgî dawet kerd ke wa îstifa bikero.

Protestoyê ma qedîya ma ageyî hetê sûk a. Cehde ra yew merdimo kokim raştê mi ame. Persa va "Xorto xeyr a, in çî qerabalix o?" Mi va "Apo ma hê şaredariya Çewlîgî protesto kênî." Merdimî reyna persa va "Seba çinayî şima protesto kênî?" Ma va, "Awk nîna, seba awk ma protesto kenî." Merdim biney vinert, cewab da, va "Eyla awk Homay birnaya, şaredar se kir?" Uca di yew wîyayîş mi guret. Ez xo bi xo fikirîyaya. Gelo şarê Çewlîgî zî sê nê merdimî fikirîyeno yan nê?

Ferhengek

awk (m): su
beroš (n): 1) bakraç 2) kova 3) tencere
bername (n): program
berpîrsîyar, -e: sorumlu; yetkili
cigêrayîş (n): araştırmaya
çapemenî (m): basın
çeku (m): sözcük
çime (n): kaynak
hetkarî (m): yardım
mijare (m): konu
misêwa: sürekli
mushef (n): kutsal kitap
nuştox, e: yazar
pêle (m): dalga
pêroyî: genel
pîroz, -e: kutsal
reaksîyon (n): tepki
resayîş (n): ulaşma
satil (n): kova
sifteyin, -e: ilk
şaredarî (m): belediye
war (n): alan
wesênayîş (n): davet etme
xora: zaten

PENa Kurdan Kongreya Xo ya 8. Dîyarbekir de Virazena

PENa Kurdan kongreya xo ya heştine bi hetkarîya Şaredariya Bajarê Girdî yê Dîyarbekirî û Komela Nuştoxanê Kurdan Dîyarbekir de virazena.

Kongreya heştine ke binê sloganê "Ma tetbîqkerdişê madeyanê manîfestoyê Girona yê PENa Mîyanneteweyî welatê xo de wazenê" roja 17.05.2013 de dest pêkena 20.05.2013 de tamam bena.

Komîteya îdareyê PENa Kurdan hewt kesan ra yena pê. Serek Dr. Zerdest Haco, komîteya îdareyî zî Bêrîvan Doskî, Mîrhem Yîgît, Kakşar Oramar,

Bedredîn Salih, Abdulah Hîcabî û Mecîd Balayî ra yena pê. Rewna ra yo tayê nuştoxê kurdan wazenê merkezê PENa Kurdan bîyarê Dîyarbekir.

PENa Kurdan seba kongreya heştine gelek kesî wesênayê.

Çekuya PEN herfê verênî yê çekuyanê İnglizkî *Poets* (şîîrî), *Palywrights* (piyeskarî), *Essayists* (ceribnayışî) û *Novelists* (romannuştoxî) ra yena pê. Sey klûba nuştoxan a mîyanneteweyî şinasîyena. Nika 144 endamê PENa mîyanneteweyî estê, PENa Kurdan zî nînan ra yew a.

Awk amênî labelê ma nêresenî. Ino zeman de çî rey yew bajar heşt rojî bê awk beno? Senî yew şaredarî ya nêşkena heşt rojan di borîyan viraza? Senî yew bajar di têna yew eder (kepçe) xebityeno?

Ma heta heşt rojî çî dî, Homa zano. Beroş û satilî ma dest bî, ma verê camîyan di rêz bîynî. Homay awk nêbirnabî. Şaredariya Çewlîgî tedbîrê xo nêguretbi. Dêrdê serê derdan zî rojnameyanê Çewlîgî qet in rezîlîye ra bahs nêkerd.

Wexto ke awk ame şaredarê Çewlîgî va qey yew xizmeto newe kerd, her çayê Çewlîgî di îlon kerd û nuşt: "Hamdolsun Suyu Verdik"

Robar: "Zon Teyna Muzîk Nîyo, Zon Her Çiyê Ma wo"

Roportaj: Alî Aydin Çîçek

Ez wazena ke ma sere ra dest pêbikîm. Robar kam o, kotî amayo dinya?

-Ez Gimgim de, dewa Xaşxaşe de ama dinya. Feqet ez dewe de nêbîya pîl. Ez Mersîn de bîya pîl. Teberê Mersîni de Almanya û Îzmît de zî çend serrî menda. Hama tim anmanî ez şîyêne dewe. Yanî bê dewe nêvînetêne. Ewro jî çîqa wext bivînî reyna şona êna. Nika İstanbul de nîşeno ro.

Tekilîya to û muzikî senî dest pêkerde?

-Rastîye ke vajî, xeylê wext qet fikrê mi de çiyode nîyanên çînî bî. Miletî vatêne vengê to weş o, ti qey çiyê nêkena. Oxra ke ez qet ser ra nêvînetêne. Endî se bî mi rojê qayt kerd ke ez zereyê muzikî der o.

Waxto ke to teze dest bi nê karî kerd, o taw der û dormeyê şima de kamcîn hunermendî bî, şima goşdarîya kamcîn hunermendan kerdêne?

-Yanî dengbejê ma xora estê la o taw kirmancî ra zêde ma goşdarîya kurmanckî kerdêne. Yanî kurmanckî tayêna zaf derûdormeyê ma de amêne vatene. Mesela Şakiro. Reyna Şivan Perwer. Şivan Perwer, aqil û fikrê ma de o bî. Welatê her kesî goş nenê vengê ey ser. Mi zaf goşdarîya Şivan Perwerî kerdêne. Reyna o taw Baba Devrêş estbî. Mi goşdarîya ey jî zaf kerde. O meraq kerdo, çî nivisno, se vato? Goreyê halê xo, derdan û welatî ser o zaf kilamê weşî viraştê. Seba ma û saba Vartoyî hunermendêde zaf muhîm o. Seke mi vat zaferî miletî goş nenê kilamê kurmanckî ser.

Verê albumî, waxto ke to kilamî vatêne to miletî ra senî refleks guretêne?

-Tabî şîyêne weşê miletî, seke mi va, vatêne vengê to rindek o, ti rindek vana. O taw ortê hevala de, reyna zaf nêbo jî veyva de mi vatêne.

Ti qerarê vetişê albumê xo "Stranên Zazakî" key û se guret?

-A serre, serra 1996î bîye. Ma newayê û şeşî de verd kerd ci, aye ra dime serra bîne ancax vejîya. Tabî album vetene tewr aqilê mi de çîn bî, Mersîn de "Güney Plakçılık" bî. Na firma rojê vengê mi da va "Vengê to rindek o, eke ti wazena ma wazenîme to rê jû album virazîme." Ma qerar da ci û pîya amayîme İstanbul. Ez xeylê wext İstanbul de kerda meyman. Tabî mi waştêne ke rejîsorê mi Metîn (Kemal) Kahraman bo. Ma jûbînî dî. Heta mi kilamî vatî, o wext teyîbe de qeyd kerd û bant ci rê ruşna. Pê zaf qayîl bî. Aye ra dime wayîrê firma tey qesey kerd, o wext zaf perê waştî seba rejîsorîye. Naye ra ma de nêxebetîya. Tepîya, Şahîn Kaya "Pen Muzîk" de ma qerarê xo da. Henî virazîya. Albumê mi de, Çetîn Akdenîz, Cebraîl Kalın, Osman Aktaş, Hesên Bitmez, Ehmed Karaduman, Reyhan Aksoy û Çîçek Ayyıldız ca guret.

Nameyê albumê xo ti weçînit? Kilamê ke ti kerdê album pêro besteyê to yê yan anonîm ê?

-Nameyê albumî mi gere "Stranên Kurmanckî û Zazakî" bibîyêne. Çünke album de kilamê kurmanckî jî estê. Feqet mi studyo de wendî û ez şîya esker. Mi ra dime firma nameyê albumî "Stranên Zazakî" na pa.

Waxto ke mi album viraşt, mi va hem besteyê mi tede bibê hem zî anonîmî tede bibê. Yanî kilamê ke Gimgim de, govenda de ênê vatene, ê bibê. Tabî kilamê ma zaf ê. Mi ortê dîna ra çînîti we. Mesela, Gimgim ra, dewa Emera ra Welî Kızılkaya, emegê ey zî kilamê anonîm ê ke albumê mi de ca gureto tey zaf o. Ey jû qita vatêne mi nivisnêne. Ey vatêne mi maqamê kilame guretêne teyîb, seba ke xo vîr ra mekerî. Mesela, Mîrzeme, Kewrîne, Narîne, Yare...

Waxto ke albumê to vejîya ti miletê ma ra reaksiyonê senênî guretî?

-Yanî mi reaksiyonê rindî jî guretî, xirabin jî guretî. Mesela, seba ke album zonê ma bî no zaf şîyêne weşa miletê ma. No derheq de zaf çiyê weş û rindekî mi ra vatêne. Reyna mi zaf dawetê guretî. Xora mi cor zî vat, mi album wend û ez şîya esker. Waxto ke ez esker ra ama, ez tewr musayê nêbîyo. Ez ke Gimgim de cêrêne miletî ebe bêçike ez musnêne vatene "Robar no wo", "Na wo şono" felan. Ez kî musayî nîyo, şermayîno. Hama naye mi de zaf tesîr kerd. Demek mi îşê xo rind viraşt, tam goreyê miletê xo viraşt ke ê mi ebe bêçike musnenê jûbînî, eleqedar benê. Yanî karê mi tal nêbîyo, miletê ma ci ra wayîr vejîyo. Reaksiyonê xirabî zî, mesela, jû kilama ke mi vata "Ewro zerê mi zaf veşeno" ez zaf cigêrayo ke yê kamî ya. Mesela jû vano "na yê dewa Muska ya", jû vano "na yê dewa Xaşxaşa ya" jû vano nêzaneno yê kotî ya. Nika nêzanena yê kotî ya, yê kamî ya. Naye ra mi jî binê a kilame de anonîm nusna. Album vejîya û bî vila. Dime ra rojê jû abê ame va "ti kilama mi wenda, ti qeyî namê mi binê de nênusno." Mi jî va "eke mi binê a beste de nameyê xo binusne, heya, ez diz o. Feqet seba ke mi wayîr nêzanito, nêdîyo binê kilame de anonîm nusna. Yanî mi reaksiyono nîyanên zî guret.

Tarzê muzikê to çik o?

-Tarzê muzikê mi otantik o. Hama ge-gane caz, bluse jî waneno.

Ti kamcîn estrumantanê muzikî cinena?

-Ez zaferî tembur cinena. Teberê temburî de gîtar û tayê pîyano jî cinena.

Ti hunermendê ke kirmancî/zazakî muzik virazenê, înan se vînena û reyna mabenê înan ra pê kamcîn qayîl bena?

-Her çî ra ver, viraştene xirab nîya. Viraştene çiyêde rind a. Tabî ke gere tayîna zaf bone, tayîna zaf vejîyê. Çünke înan ke nêviraşt zon beno vîndî, kilamî benê vîndî. Yanî çî virazêrê, o seba ma muhîm o, gere ma wayîr bivejîme. Hama gereke dahîna zaf bo, dahîna vila bo.

Mesela, Mîkaîl Aslan goreyê şartanê xo çîyanê zaf weşan virazeno. Hem senfonîk hem jî hetê teknîkî ra zaf rind o. Mesela, cêreno, çiyê biheşno şono, şono museno, qeyt keno. A kilame ser o fikir cêno. Yanî durumê mi kî bibîyêne mi jî waştêne ke nîya bikerî.

Bê karê muzikî ti çînayî de bena eleqedar?

-Ney, bê karê muzikî heyran ewro qet çiyêde eleqedar nêbîyo. Karê mi teyna no wo. Yanî ez emrê xo bi karî rameno.

Ti halê zazakî/kirmancî se vînena?

Mesela ewro her kes rind zaneno ke zazakî/kirmancî sînorê vîndîbîyayene der o. *Ti na babete de çî fikirîna?*

-Xora her çî ortê der o. Yanî çiyê ke înan ser o nêvînet, çiyê ke ebe îş nêkerd beno vîndî. Înan tim zere de ronîşî ro, rakuyone ravurzone nêzaneno raye ra şoro, qorê înanî nêşonê. Zon jî çiyêde nîyanên o. Nika ma qesey kenîme hama tim qesey nêkenîme. Yanî cayêde qeseykerdene jî bes nîya. Qey? Gereke ma akademîkî ser o vîndîme. Çünke zazakî zonêde hîra wo, zonêde kan o. Ewro zono ke ser o akademîk nêno vînetêne, ê zonî de karê akademîkî nêvirazîno, o zon beno vîndî. Gereke endî nê zonî de radyoyî, sînemayî, tîyatroyî bivirazîyê; gereke romanî teba kitabê dersa bibê. Yanî zon teyna muzik nîyo, zon her çiyê ma wo. Aye ra no kar giran o, gere her kes cayê ra pêbico û wayîr bivejîyo.

Mesela, çiyode en rehet, ma gereke çê xo de zonê xo qesey bikerîme. Eke domanê ma estê ma gere îna de zonê xo qese bikerîme. Çünke domanê ma en şansizê ma yê. Seke ebe tirkî vanê "Tehîkelî Kuşak" raşt o. Eke ti çiyê meresne ci, nêda ci, o taw sînorê vîndîbîyayene tam uja ro. Her çî uja visîno. Yanî zon ke şî endî her çî şono.

Êyê ke muzikê kirmancî de eleqedar benê înan rê yew mesajê to esto?

-Tabî no kar gere vîrnîye ebe rastîye û jû kî gereke goreyê miletê ma bivirazîyo. Yanî kok û kulturê xo ra dûrî nêbo, ê rengî, ê vengî kulî tede bê. Tamam, înan goreyê fikrê xo xebata xo virazeno hama toplum zaf muhîm o. Gereke çîyo ke to viraşt, o toplum, ê înanî xo tede bivîne. Eke xo tede bivîne ci rê wayîr vejîne. Zobîn nêbeno. Yanî xebatê raştî, rindî zonî û kulturê ma jî aver de benê.

Naye ra dime çî projê to estê?

-Ez wazena ke waxto nêzdî de yew single virazî. Eke şartê mi ke bibê yan zî sponsor ke bivînî album zî wazena vejerî.

Seba ke to wextê xo da mi û mi de no roportaj kerd ez zaf teşekur kena. Weşîye de bimane.

-Ez zaf sipas kena. Weşîye de bimane.

Bi Dimilkî ya Bernameyê Radyoyî: Tefsîrê Zazakî

Ehmed KIRKAN

Mi heta nika nêzdîyê şeştî hebî bernameyê radyoyî bi dimilkî ya viraştî. No bername serr û nîm o ke dewam kena. Ez bername de yew bi tew sûreyanê Quranî tefsîr kena. Mi sûreya Eleq ra dest pêkerd, ez nika sûreya Necm tefsîr kena.

Bername her hefte roja panşeme saete di û nîm (14:30) de dest pêkeno û çewres û panc deqayî dewam kena.

Bername, Dîyarbekir de pêla 95.0 ser o, înternet de zî keypelê www.selamradyo.com ra weşanîyêno. Kes eşkeno bernameyanê verênan zî înternet ra goştari bikero.

Serra 2011î de mi dest bi tefsîrê Quranî kerd. Mi ver de di rayîrî estbî. Yan min do goreyê rêz bîyena mushefî hereket bikerdayî yan zî goreyê war ameyena wehîy hereket bikerdayî. Min goreyê war ameyena wehîy hereket kerd. Yanî sûreya sifteyîn ra mi dest pêkerd. Sûreya sifteyîn zî Eleq yanî Îqra (biwane) bî. Çünke no tewir tefsîr kerdene fehmkerdişê Quranî û tehlîlkerdişê

prosesê war ameyena Quranî rê hîna nêzdî yo. Sûreyê Mekeyî (sûreyê ke sûka Mekeyî de ameyê war) û sûreyê Medenî (sûreyê ke badê hîcretê pêxamberî sûka Medîne de ameyê war) pêra cîya yê. Sûreyê Mekeyî tena bawerîya "Yewbîyena Homayî" ser o vîndenê. No dem de armanc hemeyê putan orte ra wedarnayene û tesîskerdişê yewîya Homayî bî. Labelê badê koçkerdişê pêxamberî, Medîne de dewleta îslamî saz bîbî. Sûreyanê Medîne de hukmê ciwakî ronîyayê.

Bernameyanê sifteyênan de ez nê mijaran ser o zaf vînderda. Homa tealayî çî semed ra hîrê serrî Meke de nê ayetî ronayê, ez cewabê na perse geyraya.

Bernameyan de metodê mi verê verkan "nameyê sûre" ser o vînderdiş o. Sûre nameyê xo kotî ra girewto, kamcî çeku name dayo sûrê, ez ney îzeh

kena. Dima "wextê war ameyena sûre û cayê ci" ser o vîndena. Wextê war ameyena sûre û cayê war ameyene zaf muhîm o. Çünke heta ke nê her di xususiyetî eşkera nêbê sûre û ayetî fehm nêbenê. Ney ra dima zî ez

"mijarê sûre" ser o vîndena. Sûre çîçî ra behs kena û kamcî meseleyî tede estê, ez îzeh kena. Tewr dima zî ez sûre ayet bi ayet tefsîr kena.

Tefsîr de sey çimeyî ez nê kitabana ra îstifade kena. Tefsîrê M. Hamdi Yazirî "Hak Dini Kuran Dili", kitabê Mustafa İslamoglu "Hayat Kitabı Kuran", mealê Mele Muhemmed Garsî Farqînî "Meala Fîrûz Şerha Qur'ana Pîroz", tefsîrê Zemexşerî "Keşşaf", tefsîrê Mele Muhemmedê Şoşikî "Nûra Qelban", İhsan Eliaçik "Yaşayan Kuran" ra îstifade kena.

Tefsîr de tena fekê Sêwregi nêşuxulnena. Zafê çekuyê ke Grûba Xebate ya Vateyî pêşniyaz kerdê, ez înan zî şuxulnena. Çünke goreyê fikrê mi xebatêna ewnayîn pîroz seba nêzdîbîyena şarê ma wesîleyêk o. No semed ra ganî na xebate tena bi fekê yew mintiqa ya nêbo. Bi zîwanêko standard bo.

Îcadkerdişê Sînema

Şukran ARCA

Louis û Auguste Lumier ke di bira yê, cîhazê sînatografi îcad kerd. Serra 1890 di vernî Amerika di dest pêkerd, badê sewbîna cayan di derheqê sînema di xebat û cigerayîşî kerdî. Fransizan zî derheqê xebata sînema di tayê xebatî kerdî. Birayanê Lumieran derheqê sînema di çî cigerayîş û xebatê ke kerdê ardî yew ca û tayê xebatan ra dima serra 1895 di cîhazê sînatografi îcad kerd.

Birayanê Lumieran cîhazê sînatografi îcad kerd feqet îcadê înan sînema niyebî. Sînatografi semedê belgefilman xebetnayîn. No semed ra gama ke cîhaz sînatografi îcad kerd, înan dest pêkerd belgeselî antî. Birayanê Lumieran serra 1895 di Fransa di bi nomey "Dekewtişê Trene bi Garê la Cioat" (Trenin la Cioat Garî'na Girişî) yow film ancenê û şar Grand Cafe di nê filmî goşterêy keno. No film, tarîxê sînema di filmo towr verîn o.

Mewzûyê filmî, yow tren de-kona Garê tren û film deqayêk derg o. Wexto ke film dest pêkeno, şaro ke ha uca, tersen von qey tren dekona miyon cafe û pêr vazdonî teber. Grand Cafe di hîris û panc tenî nê filmî goşterêy kênî. Miyonê nê hîris û panc tenan ra yow zî Georges Melies o. Melies, yow kaykerdox o û zaf baş yow efsunkar o. Cîhazê sînatografi zaf weşê Meliesî şino û badê qedîyayîşê filmî Melies birayanê Lumieran ra yow cîhazê sînatografi vazeno feqet ê qeub nêkenê. Badê, Melies xu rê yew sînatografi îcad ken û tarîxê sînema di dest bi antişê filmê tesewurî yê towr verînî keno.

Birayanê Lumieran emrê xo di bê xêrcê sînema sewbîna çî zî kerdê. Lumieran karê fotografantişî de zî xebatêka başe kerd. Tarîx di towr vernî fotografo rengîn înan îcad kerd. Auguste, serra 1954 di 91 serre bi, birayê ey Louis zî serra 1948 di 84 serre bi ke Fransa di merdî.

Birayê Lumierî sey îcadkerdoxê sînema û fotografantişî qeub bîbî.

CEMRE, GERME, KILE...

Murad CANŞAD

Serd û sepurê menga sibate de embazêkê ma ancîyayo cila xo, betanîya anta çokanê xo ser, ferhengê kirdaskî (kurmanckî) girewto xo dest, kirdaskîya xo û ya dorûverê xo îmtîhan keno! Bi tirkî çekuyêk vano, perseno ke bi kirdaskî a çekuyê rê vanê çî. Cewaban arêdano pêser, bi xo zî cewabê xo vano, dest erzeno bi ferheng. Tena o nêperseno, êyê dormeyî zî persênê.

Zere de xirecir bîyo derya! Her kes xo het ra çiyêk bivajo zî tewr zêde vengê embazê ma vejîyeno. Seke dîk silondî ser o qîreno! O, qatê diyin yê ranza ser ra hem bi vengê xo hem zî bi ewnîyayîşê xo hukmê xo dano înanê zereyî ser. Bi no qayde xeylê fors kerd! Çike zêde ra zêde cewabê ey rast vejîyayêno.

Yewna embazo ke lehçeya xo zazakî ya û a deqa goşê xo xirecirê înan ser o niyo, embazê ma cayê berzî ra verê xo çarna bi ey û va:

- De ti bivaje, bi zazakî "cemre" çî yo?

Serd û sepurê zimistanî de germê wisarî amebî vîr!

Muxatabê perse cayê xo de fikirîya û fikirîya. Dima va:

- Vanê "cemre".

Wayîrê perse fekê xo vicoyêk akerd, hîrr-hîrr pê huya û va:

- Ez qurbanê a zazakîya to bî. "Cemre" bi tirkî yo tirkî!

Muxatabê perse hêrs bî. Va:

- Ti çî zanî, belkî bi zazakî yo!

Na perse û no cewab şî goşê embazanê bînan, tayê kewtî bi nê meseleyî dima. "Cemre" bi çî zîwan o, zazakî de ci rê vanê çî?...

Yewî yewî ra pers kerd, yewî yewna ra... Embazanê ma hebê çarna çivirna, sereyê xo pê rencna. "Cemre" bi tirkî nêbî, bi erebkî bî.

Yew embazî wina îzeh kerd:

- Beno ke na çeku eslen bi zazakî ya. Zîwanê kurdan ra tayê çekuyî wextê verênî ra dekewtê miyanê erebkî, bi telafuzê ereban newe ra form girewto, wextê vilabîyayîşê îslamîyetî de bi formê newe ancî dekewtê miyanê kurdî. Esl-feslê "cemre"yî "germe" yo. Erebkî de herfa "g" çin a, herinda ci de "c" vanê. Xora "r" û

"m" zî ge-ge cayê xo bedilnenê. Mavajê, sey "nerm" û "nemr"î... Na çekuyê (germe), verê bîya "cerme", dima bîya "cemre"...

Esl-feslê "cemre"yî "germe" yo yan niyo, ez nêzanena. Ganî merdim erebkî zî bizano. Ez zî erebkî nêzanena. La îzehetê ke ameyê dayene aqilê merdimî şono ser. Erebkî de "cemre" yeno manaya "kozire/piling"î (1) ke eleqeyê xo bi "germe"yî esto. Heto bîn ra rast a ke tayê çekuyê kurdî yan zî zîwananê Mezopotamya dekewtê miyanê erebkî, formê xo vurîyayo. Mesela, "goze/guwîze". Na çekuyê erebkî de bîya "cewz", tirkan zî înan ra girewta kerda "ceviz".

Ez û Pîran ra yewero extîyar teber ra têkîşte de gêrenê. Serd û sepur bî, helbet merdim "germ"î ser o qisey keno. Menga sibate ba, merdim "germ"î ser o qisey mekero!

Pîranijê ma vat:

- Ena aşmî di kile kona ard, ard beno garm.

Ez xorîn-xorîn fikirîyaya: Cemre, germe, kile...

(1) Ayverdi, İlhan, Misalli Büyük Türkçe Sözlük, Kubaltı Yay. Çapa diyine, İstanbul 2011

Bi Tole û Dendikan a Werdişê Zebeşan

Nîzamedîn OZOGLU

Cayo ke ciwîyayîş esto çiyê ecêbî zî estê. Hela ino ca hepis bo, çiyê anayîni deha zaf yenê vînayîş. Ez texmîn keno hepsî û vîrardişî yewbînî tamam kenê. Û inê vîrardişî tehmeke weş, huyayîşêko nerm danê însanî. Tabî dej û jan zî zaf o! Rengîniya ke ciwîyayîştê hepsî de esta, rey-rey yena mi vîrî û ez xo bi xo huyeno. Ez wazeno yew vîrardişî şima rê pare biko.

Rojan ra yew roje, ma hîrê-çêher embazî qowîşe de ronîştîbî, xo rê teriqnayêne. Wext hamnan bi û hewa-dînya zaf germ bî. Owo ke zano germê hepsî senîn o, xora zano, hewce nêkeno ma ser o vînderê. Yanî germê hepsî nêanciyeno, însan tede terikyeno û cayo ke ti şêrê zî çinîk o. Heme ca beton o, tîje û beton gama ke yenê têhet...

Hepso ke ma tede bî, hepsê Amasya bi. La ancîna zî zaf germ bi. A serre hepsê Adena yê akrdeyî ra yew kamyone zebeşî ameybî Amasya. No çiyêko yewin bi. Zebeşî zî zaf vayî nêbî, semedê ina ma tikê zaf herînay û qawîşandê xo rê kerdî bela. Her qawîşe de yew koma zebeşan estbî. Ma werdê nêwerdê nêqedîyayênê. Ez vana qey da-des rojî ma zebeşan de werîştinê û zebeşan de rakewtêne. Dînya zî germe bî û o wext dolaba ma filan zî çinî bî. Welhasil zebeşî hema hema ameybî verê qedênayîşî. Awayo ke yeno vîrê mi, panc-şeş teneyî mendbî yan nêmendbî.

A roje zî germ bî û wext nêmeroj ra pey bi, mijare senî ameybî inke nîno mi vîr. Ma hîrê-

çêher embazî ronîştîbî û xo rê qalî kerdêne. Yew are embazo ke ewneno komun ra ame ma het û meselaya zebeşan abîye. Ma mîyan ra yew embazî va "Embaz Kemal, ma inkey inê embazê ke inca ronîştê, şenê to û embazanê bînan û xo derdê nê zebeşan ra bixelîsnê." Embaz Kemalî va "Senî?" Embazê ke qalî kerdê va, "Ma nê hîrê-çêher embazî şenê yew rey de zebeşê ke mendê pêrunê biwerê û ti zî ma zî nê derdî ra xelas bê" Inaye ser embaz Kemalî va "Şima nêşenê biwerê!"

Û ino hawa heme embazî pêro kewtî mu-naqeşeyî mîyon. Yew ma ra yew embaz Kemalî ra, mesela bîye derge. No are de embaz Kemalî şî ewnîya zebeşan ra, kontrol kerdî ke hela çend teneyî mendê, senîn ê. Gird yan kitî yê... Û ancîna ame ma het. Hêdîka ronîşt. Dest bi qalîkerdişî kerd û va "Şima nêşenê yew rey de pêrunê biwerê." Ma zî va "Eke ana wo, ma bikuwê şert. Yanî ma şeret bigêrîn." Û embaz Kemalî zî ino qebl kerd. Feqet inkey nîno vîrdê mi ke ma çinayî ser o şert kerd. Ez zaf derg meko. Ma peynîya peynî de şert kerd û pêrunê qebl kerd.

Raştî zî qet mumkin nêbî zebeşê ke mendîbî ma pêrunê yew rey de biwerê. Ma hîrê-çêher embazî bî û zebeşî zî panc-şeş teneyî mendbî. Xora da-des rojî bî ma êdî nêwaştêne biewnîyê zebeşan ra. Ona bibî ke mi qet nêwerdê. Xora madeyê mi zî dejnayne. Yanî mesela ma zî ino hewa bî. Feqet ma yew rey kewtbî mîyon. Peyser game eştîş nêbîyêne. Embaz Kemalî zî embazêko taybet bi, çiyê eyê çiyayî zafî bî. Ez nika yîne nêvajî! Ma kewtbî derdê xo. Ti nêvonê embaz Kemalî zî kewto derdê xo. No are de embaz Kemalî şî teber, çend deqayî vîyartbî yan nêvîyartbî, ma hema ewnîyayî reyna ame ma het. Destê xo kerdî cêbandê xo û yew reyde va "Şima

gerek dendikanê zebeşan zî meerzê. Şima gereke bi dendikan a biwerê. Ona nêbo ez şert qebl nêkena."

Hopala! Ino kamca ra vejîya? Ma pers kerd. Ma kerd nêkerd, embaz vano ino darê mi ino xîyarê mi! Ma ti zanî ke merdim zebeşan bi dendikan a nêweno! Va "Ez çiyê nêzano, şima qebl kenê bikê nêkenê, ez şertî xirabe keno. Ina deqa şert qedîyeno."

Ma ewnîyayî yewbînan ra, ewnîyayî embaz Kemalî ra û peynî de ma va, "Temam. Wa bo. Ma qebl kenê. Wa sey to bo. Ma dendikanê yînan zî wenê. To zî qebl kerd? Inî ra pey îtîraz nêbeno." Va, "Temam" û şî. La tikê vindert û reyna ame. Ê bawer nêkerdê ke ma şertê yê qebl bikê. Semedê inê tikê vindert û va "Gama ke şima biwerê, gerek ez zî şima het vîndero, se beno se nêbeno!" Ma va, "Gerek ona bo, ti zî ma het vînde." Naye ser o embaz Kemalî çend deqayî ma het vindert û reyna şî teber. Ma zî yewbînî de qalî kerdêne. Derdê ma yew bi, bi didi. Ma senî hende zebeşan biwerê? No mumkin o? Nê! Feqet seke vengê ma şiro Xizirî çend deqayî nêvîyartî ke ma ewnîyayî embaz Kemalî kewt zere û va, "Şima gereke zebeşan bi toleyê înan a biwerê! Gereke zebeşan ra pey qet çiyêk nêmano. Yan şima ana wenê yan zî ez qebl nêkeno."

Ino zî zaf cidî va. Ma pêro pîya ewnîyayî embazî ra, ma va "Senî? Zebeşî û toleyê înan? To çiyê onayîn kamca dîyo? Mumkin nîyo." La embaz Kemalî pey ser game nêzereno. Gama ke ona kerd, ma va "Embaz, ti xo erzenê çamure mîyan!"

Û şertê ma zî qedîya. Ma ino hawa derdê zebeşan ra xo xelas kerd. Zebeşî embaz Kemalî rê mendî.

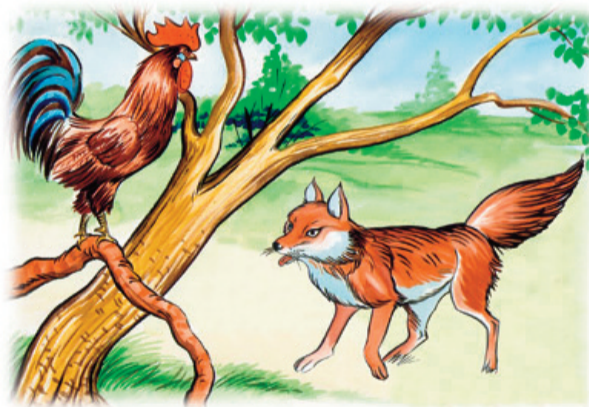
Hepsê Tîpê F, Hacilar - Kirikkale

Wextêk pêroyê heywono yenî yow ca. Xu mîyon di yo sulh virazenê. En semed ra heywonê ke wer nêdîyêne, zehfin veşon mendî. Înon ra yo zî luy ib. Luyî çî ki gêrene nêgêrene çîk nêdîyêne, veşonî ra bib aste û poste. Gêrena gêrena peyîd id xu ser kona, wunîna eke êna şue se veşonî ra mirena. Vona "Ez se bîk se nêk." Bin yo lemi d' xu kena derg. Wunîna eki zerenc ha yo bin id mîyon lemon id qib-qiba ya wa, eki ha wanena, çî dona arê wena. Keyf ya ho ca di, pîzê ya ho dekerde û ters sêr zere ya di çin û, ze xu gêrena ze xu wanena. Luyî wunîna eki sêr sulî di dîk ho wanenê çî-mî don arê weno. Luyî ge wunîna dîk ra ge wunîna zerenci ra, zerê ya ya wenê. Wunîna xu ra eki veşonî ra nêşkêna xu bileqnê. Vona, "Ina nêbenê." Çîk kownê vîr wurzena hetî dîk ra şina.

Dîk wunînu eki luîy ha yena, nêtersenê von ma xu mîyon di yo sulh viraştû, ay semed ra luyî nêşkêna mi ra çîk vacû. Sêr sulî ra dîk nêşinê, luîy yena resena yi. Dîk wunînu eki luyî zehf hêrs asîyena, xiraw-xiraw wunîna dîk ra, nîyet ya qet hol nîyasenê. Luîy yena resena vêr dîk hêrs ra vona, "Ero dîko to qey sêr sulî di wendênê, to dêrî kerdêne, kelom vatêne, to vatêne luîy ha veşonî ra mirena ma tira xelesyenî. Dîk vonê "Emo yemo! To ena çî ra veta, mi semedî to çîk nêvatêne la ez bîya geij ez êna vona. Mi xu r' sêr sulî d' sule şeney a, çî dêne arê, kerg mi ra heredyabî, mi semêd ya deyîr vatêne, semed ik herêd ya vêrê. Luyî vona "Ee... Ti mi bixapîn dîko!" Dîk wunînu eki nîyêt luyî zehf xiraw asîyenê, kenê ki biremu feqet luyî lez kena xu erzena sêr dîkî, dîk erzîyenê we, nêşkenê fir bidû. Nat-wet perenê nêşkenê

MESELAYA LUY Î DÎK Î ZERENCI

Arêkerdax: **Xetîb ERDOĞMUŞ**
Mintîqa: **Dara Hênî - Mistan**

mîyon pencon luyî ra bixelesîyê. Luyî dîk fetes-nena wena. Luyî pîze xu kena de, marakonî kena "weq-weq" nona xu ser.

Heywon binî bêtun ena hewadîs şinawenê, pêrê yenê pêser, vendenî luyî semed ik îfade ya bîg û ya bikişî. Luyî wunîna eki pêrê heywonî ya ser amê yo ca, tersena xu d' vona "Ez eka mîyon îno di xu r' se kena se nêkena!" Mîyon heywonon ra heş hers ra persênê vano, "Luyî qey ma amebî yo ca ma xewera xu kerdîb yo, ma vatîb eka ra pey çî qarîş çoy nêbenê feqet ti amewa to dîk kiştê." Luyî vona "Mi zere guretib, ez şîya bîn yo lem id qeldîyab ra, ez bilatê xu bî û dîk wunîne mi ra, wendêne pê mi xel kerdêne

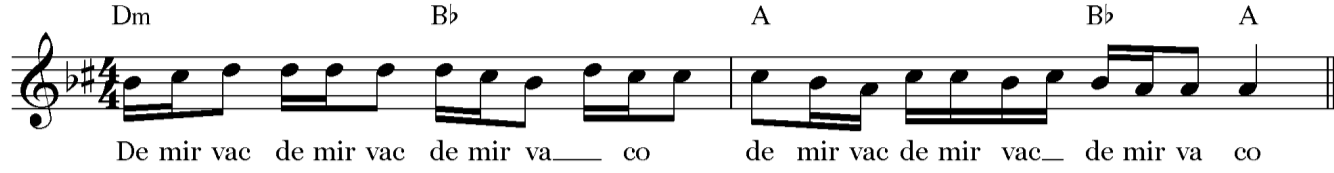
vatêne luyî ha mirena, ma tira xelesyenî, êrsuwa însala mirena ma tira xelesyenî û ling dêne erd ir kay kerdêne. Ez amewa mi va, ero dîko ti qey êna kenî, ma bira û wayî yobînon ê, eyb nîyo ti hê ena kenî. Dîk pera mi va, însala ti veşonî ra mirena, ti hîn nêşkêna mi borî z'. Yi ez merezdar kerda, ez nêşkawa xu, ez peraya ci, mi o kişt." Heş vonê "Ti zur kena, ma çî ra zonî ki dîk to ra êna vatê?" Luyî vona "Şahîd mi estê." Ay heywono ki ameb yo ca bêtun mat benî vonî "En şahîd to kom û?" Luyî vona "Zerenc a." Zerenc mat bena, fêk ya akerde monenê, tam yon ha vona "nê" luyî tira çim kena û vona "Waye mi to pê çimon xu dî, dîk se kerdêne mi, înon ra zî vac wa bizonî." Zerenc wunîna luyî ra nêafterena çîk vacû. Terson luyî ra vona, "E e, luyî raşte vona, eyn ze ya wa." Luyî xu heqdar vecena û xu xelesnena, pêro beni vila şinî.

Sêr ena mesela ra gelek wext vênênê. Luyî hena bena vêşon û veşonî ra xu ser kona. Wunîna eki zerenc keyf ya ho ca di, eki vênena çîk xemî ya nîyo. Luyî dona ra het zerenc ra şina. Zerenc wunîna eki luyî ha yena, xu di vona, "Mi ay rojon id luyî ir yo holî kerdîb û luyî mi îr teşekur nekerdîb, qey ha semed aya yena mi îr teşekur kena. Luyî yena resena zerenc, lewonî xu kena derg û rî xu kena tirş vona "Ere zerenc, ti uja ra wunîne mi ra, to vatêne luyî ha veşonî ra mirena, bêrîne ma eka ra mezêl ya biken." Zerenc vona "Emo yemo, ti qey êna kena, mi ti merg ra xelesnaya, mi to ra çîk nêvatêne, lîr mi bîyî vila mi vendêne yîn mi ardêne pêser." Luyî perena zerenc, zerenc tepîşena de. Zerenc qalê xu peyîd vona: "Mi kerd, mi dî!..."

Nota: S.Türkmen & M. Goker

DE MI RI VAC

Vate û Muzîk: Gelêrî

De mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
De mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
De mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
Zewaco bê zêr qe mevaco

Rîyê Çolîg vîrajo de mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
Rîyê Çolîg vîrajo zewaco bê zêr qe mevaco
Çolîg ra şin qerajo de mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
Çolîg ra şin qerajo zewaco bê zêr qe mevaco

Derd û kulî kênûn zewaco de mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco

Derd û kulî xwertûn zewaco, zewaco bê zêr qe mevaco
Derd û kulî vêvnûn yew laco ,de mi ri vac, de mi ri vac,
de mi ri vaco
Derd û kulî pîrûn nimaco, zewaco bê zêr qe mevaco

De mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
De mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
De mi ri vac, de mi ri vac, de mi ri vaco
Zewaco bê zêr qe mevaco

Arêkerdox: **Seyîdxan Kurij**
Vatox: **Kur ra Nîzamedîn**

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: **Ehmedê Dirihî**

germûg (Çêrmûg)
gernûge (Sêwregi)
girnug (Gêzîn)
gircal (Çêrmûg)
gorcal (Dîyar)
gorcale (Şankûş)
gorcala ardî (Gêl)
gorcala arrakewte (Hênî)
guercal (Çewlîg)
gurnika ardî (Pîran)

Kurmancî: giyakuncir, giya-qurincok, gurniga derewîn, gurnigê şûvan, kuncir, qirincok, qirincok, qurinc, qurincok, sedinank

Soranî: kuncre, peykul
Goranî: kanjere, kuncire, kuncirke, peykol, peykule, pêkul, pêkule, quncirke

Latînî: *Tribulus terrestris*
Tirkî: demir dikenî

ÇİMÊ TO

Muhamed Deza **BATUR**

Demo gi çimê to yenî mi vîr
Yew qîjî qilêyena zerrê mi di
Heskerdiş cemidyeno verisniyan di
Eşq cemed gêno zerrê mi di
Û lalî zergun bena çimanê mi di

Demo gi çimê to kuwenî mi vîr
Bêvengî bena kon, veng mireno
Çekuyî hemî bi hesran benî hît
Lawikan di ez, estanikan di ti mirena.

Demo gi çimê to yenî mi vîr
Şewî, teyna xemî mûnenî mi rî
Suretê to aşm kişeno badî
Û teynatî ciwîyayîşê mi fatisnena
Şaristanan di ti, dewan di ez mirena

Demo gi çimê to kuwenî mi vîr
Bermayîş beno meyman çimanê mi di
Hesirî benî laser alişkanê mi di
Hesran di ti, laseran di ez mirena

07.03.2013

KÊNAYA APÎ RÊ

Verê seke xeyale biye vernîya çimanê mi de
Kênekêde jêhate û hewle biye
Sey mozike xebityayne û linge xo
tim û tim zereyê kurnika hênîyê dewe de

Wext ame, mi fehm kerd ke
Nakokîya nasnamayê ma wedardîya
Nameyê aye: İsmet / İsmete de

Bêmrade mende, doman nêbiyêne ci rê
Bi sebr, omîd û kedî şîye ser de
Huyîya qeder, Ferhat da ci rê tewr peynîye de
Ame dîyayîş ke hewlêde asîya armancî ver de

Mêrdekê aye şî bi xerîbiye yew roje
Dergûşê xo reyde tena mende binê banî de
Ne bira, ne wayê ne werê bî kişta aye de
Sey qewaxa bejnderge çi rey çewt nêbî tefedûmanî ver de

Bêçareyîye, xurur û cesaretê nezaniye piya
Bîy qetîlê to wakila min a zerrîne
Dejê to bî kila adirî zerreyî vêşnayî
Sey awa sîyaye çiman ser o rişîyayî
Leşa to binê erdê Siplayê Muriye de
Sûreta to tayîne rê kule, tayîne rê kî persê wîjdanî mende.

Mutlu **CAN**

Hete Dêrsimî ra Tayê Qeseyê Verênan

Aqîlo sivik, baro giran.
Bi vaten a, ne bi çu ya!
Çe ne lacê hewlî rê ne ke lacê kotî rê!
(Laco hewl, ti biriznî ke vezeno ra virazeno. Laco kotî ke, ti çiqa bi-virazê ke rizneno.)
Çeyo ke cênike virazena Heq nêvirazeno, çeyo ke cênike riznena Heq nêrizneno.
Dare gina war ro, ver kancî het

ser?
Ga ke gina hard ro kardî zêdînê.
Heq kesî mekero mineta mixeneto.
Her ke her o yew rey kewno çamure.
Kutik ke kutik o, wayîrê xo nas kenê.
Kutiko ke ron boro sanika çiman ra bellî yo!
Mîlçik ebe perran ra mordem ebe dostan ra perreno.
Nan axay ra, sol axay ra, qeda hezretî Xizirî ra!
Nat ra sere, dot ra merre.

Nefs maro sîya yo; ti ke qayt be ci bena, beno pîl û har, to weno.
Sarî ra axa o, çe xo de suwani yo.
Seyî sîyê dijdîne asme bîya ya.
Tayî cênik î, tayî canik î.
Tayî ke merdî çeyî rijînê, tayî ke merdî dewî (tay vanê esrî) rijîne.
Tayî vanê tayî kenê.
Vergî de wena, wayîrî de berbena.
Xo ra cor Haqî ra bitersê.
Ziwanê to ke nêbiyêne qilanciko çimê to vetêne.

Arêkerdox: **Şahîn POLAT**

KAYÊ MA

DERABÛL

Verî dewan de kayê "Derabûl" estbî. Qeçî, gencî pêro nê kayî kerdo xo vîr a. Roşanan de keyeyan de keyneyî yan zî lajekî ameyê pêser, qisimê merdimî yew hete de qisimê merdimî zî yewna kişte de vinderdê. Mabênê nê di grûban veng (tal) bî. Yew grûbe ra merdimê weçinayê, ey yan aye vera a grûba bîne şîyê. Destê xo kerdê derg vate "Derabûl derabûl derabûl..." Na qisa, hrtanî vengê ci nêbirayê, vate. Senî ke vengê ci birîya, hema destê xo nayê jewerî ya û vazdayê vera grûba xo. Eger bireso grûba xo nêweşayê. Labirê eke dest nîya ci ya, o ney tepîşo bero grûba xo mîyan, zeg no veşeno û kay ra beno teber. Na babet a grûbe mîyan ra merdimî kêmîyenê. Ê ke tewr dima manenê, ê kay qezenc kenê.

Arêkerdoxe: **Fatma ÇELİKTEPE**
Mintiqa: **Çêrmûge**